

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อมทางบ้าน องค์ประกอบทางค่านตัวนักเรียน และองค์ประกอบทางค่านโรงเรียน กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร ในลักษณะของการอธิบายความแปรปรวนและการทำนายโดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 974 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ข้อค้นพบ

1. เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทางค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อมทางบ้าน แต่เพียงด้านเดียว พบว่า

1.1 ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสารอ่านในบ้าน ลักษณะการซื้อหนังสือพิมพ์อ่านในบ้าน และระดับการศึกษาของบิดา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = .28, .19,$ และ $.16$ ตามลำดับ)

ส่วนตัวที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ กับนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่ ($r = -.10$)

1.2 กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดประกอบด้วย ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสารอ่านในบ้าน ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพที่คงใช้วิชาชีพของบิดา ลักษณะการซื้อหนังสือพิมพ์อ่านในบ้าน ลักษณะของบ้านพักอาศัยที่เป็นคึกแถว อาชีพรับราชการของบิดา และสุดท้ายได้แก่ อาชีพรับจ้างลูกจ้างของมารดา รวมทั้งสิ้น 7 ตัว กลุ่มตัวทำนายทั้งหมดนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 12 เท่านั้น

1.3 ในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งในกรุงเทพมหานคร ตัวแปรต้น ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสารอ่านในบ้าน มีความสำคัญสูงสุด รองลงมาได้แก่ระดับการศึกษาของบิดา ทั้งนี้ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

1.4 สมการทำนายนิสัยรักการอ่านในรูปคะแนนคือ

$$\begin{aligned} \text{คะแนนนิสัยรักการอ่าน} &= 108.976 + 5.688 (\text{ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสาร} \\ &\quad \text{อ่านในบ้าน}) + 1.8253 (\text{ระดับการศึกษาของบิดา} \\ &\quad - 11.5454 (\text{อาชีพที่ท่องเที่ยววิชาชีพของบิดา}) + 3.4282 \\ &\quad (\text{ลักษณะการซื้อหนังสือพิมพ์อ่านในบ้าน}) - 5.0338 \\ &\quad (\text{ลักษณะของบ้านพักอาศัยที่เป็นตึกแถว}) - 5.7258 \\ &\quad (\text{อาชีพรับราชการของบิดา}) + 4.0832 (\text{อาชีพรับจ้าง} \\ &\quad \text{ลูกจ้างของมารดา}) \end{aligned}$$

2. เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทางค่านักเรียน พบว่า

2.1 ประสิทธิภาพการส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน และทางโรงเรียน รายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุดประเภทรายการข่าวในประเทศ และต่างประเทศ ประเภทรายการเกมส์ แข่งขัน ทอมปัญหาชิงรางวัล ตัวแปรเหล่านี้ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = .57, .34, .13$ และ $.12$ ตามลำดับ)

ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ กับนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ รายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุด ประเภทรายการเด็กและการ์ตูน ($r = -.16$)

2.2 กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด ประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ประสิทธิภาพการส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน ประสิทธิภาพการส่งเสริมการอ่านจากโรงเรียน รายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุดประเภทรายการข่าวในประเทศและต่างประเทศ รายการเด็ก และการ์ตูน รายการละครหรือภาพยนตร์ และปริมาณเวลาที่ท่องเที่ยวทำงานบ้านต่อสัปดาห์ กลุ่มตัวทำนายทั้งหมดนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 36

2.3 ในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน ตัวแปรต้นประสมการณ์ การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน มีความสำคัญสูงสุด รองลงมาได้แก่ ประสมการณ์การส่งเสริม การอ่านจากทางโรงเรียน และรายการโทรทัศน์ที่ชมมกมากที่สุด ประเภทรายการเด็กและการ์ตูน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 สมการทำนายนิสัยรักการอ่านในรูปคะแนนคือ

$$\begin{aligned} \text{คะแนนนิสัยรักการอ่าน} = & 99.4791 + 1.7019(\text{ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่าน} \\ & \text{จากที่บ้าน} + 4.345 (\text{ประสมการณ์การส่งเสริมการ} \\ & \text{อ่านจากทางโรงเรียน}) + 6.3244 (\text{รายการโทรทัศน์} \\ & \text{ที่ชมมกมากที่สุดประเภทรายการข่าวในประเทศ และต่าง} \\ & \text{ประเทศ}) - 5.0651 (\text{รายการโทรทัศน์ที่ชมมกมากที่สุด} \\ & \text{ประเภทรายการเด็กและการ์ตูน}) - 3.5561 (\text{รายการ} \\ & \text{โทรทัศน์ที่ชมมกมากที่สุดประเภทรายการละครหรือภาพยนตร์} \\ & + .1347 (\text{ปริมาณเวลาช่วยงานบ้านต่อสัปดาห์}) \end{aligned}$$

3. เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทางบ้านโรงเรียน ที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่พบว่า

3.1 จำนวนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารที่ห้องสมุดออกเป็นประจำ บรรยากาศ ในห้องสมุดตามการรับรู้ของนักเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน อย่างมีนัย สำคัญที่ระดับ .01 ($r = .13$ และ $.12$ ตามลำดับ)

ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ อัตราส่วนพื้นที่ห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด ($r = -.11$)

3.2 กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด ประกอบด้วย ตัวแปร 4 ตัว ได้แก่ จำนวนหนังสือ พิมพ์ วารสาร นิตยสาร ที่ออกเป็นประจำ อัตราส่วนพื้นที่ห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด บรรยากาศในห้องสมุดตามการรับรู้ของนักเรียน และอัตราส่วนจำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อ จำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยกลุ่มตัวทำนายทั้งหมดนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ นิสัยรักการอ่านได้เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น

3.3 ในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน ตัวแปรต้นจำนวนหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ที่บอกรับเป็นประจำมีความสำคัญสูงสุด รองลงมาได้แก่ อัตราส่วนพื้นที่ห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด และบรรยากาศในห้องสมุดตามการรับรู้ของนักเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 สมการทำนายนิสัยรักการอ่านในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\begin{aligned} \text{คะแนนนิสัยรักการอ่าน} = & 122.5354 + .1646 (\text{จำนวนหนังสือพิมพ์ วารสาร} \\ & \text{นิตยสาร ที่บอกรับเป็นประจำ}) - 69.0165 (\text{อัตราส่วน} \\ & \text{พื้นที่ห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด}) + .6274 \\ & (\text{บรรยากาศในห้องสมุด ตามการรับรู้ของนักเรียน}) - \\ & .6781 (\text{อัตราส่วนจำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อจำนวน} \\ & \text{นักเรียนทั้งหมด}) \end{aligned}$$

4. เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทางค่านสภาพทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อมที่บ้าน องค์ประกอบทางค่านักนักเรียน และ องค์ประกอบทางค่านโรงเรียนร่วมกันพบว่า

4.1 ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางโรงเรียน และลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสาร อ่านในบ้าน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน สูงกว่าตัวแปรต้นอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .57, .34$ และ $.28$ ตามลำดับ)

ส่วนรายการโทรทัศน์ที่ชมบ่อยที่สุดประเภทรายการเด็กและการ์ตูน อัตราส่วนพื้นที่ห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด และจำนวนพื้นที่กำลังศึกษาอยู่ มีความสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญกับนิสัยรักการอ่าน สูงกว่าตัวแปรอื่น ๆ ($r = -.16, -.11$ และ $-.10$ ตามลำดับ)

4.2 กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด ประกอบด้วยตัวแปรจากทั้งสามองค์ประกอบ จำนวน 11 ตัว ได้แก่ ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสาร อ่านในบ้าน การประกอบอาชีพรับราชการของบิดา การประกอบอาชีพที่ท่องเที่ยวของบิดา จำนวนบุคคลในครอบครัว ซึ่งทั้งหมดนี้มาจากองค์ประกอบ

ทางบ้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมทางบ้าน ที่มาจากองค์ประกอบทางบ้าน
 ที่วันก็เรียนคือ ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้าน ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่าน
 จากทางโรงเรียน รายการโทรทัศน์ที่ชมมามากที่สุดประเภทรายการเด็กและการ์ตูน รายการ
 ข่าวในประเทศ และต่างประเทศ รายการเกมส์ แข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล และปริมาณเวลา
 ที่ต้องช่วยทำงานบ้านต่อสัปดาห์ ส่วนที่ได้จากองค์ประกอบทางบ้านโรงเรียน คือ เวลาให้บริการ
 ของห้องสมุดในแต่ละวัน หัวหน้างานทั้งหมดนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการ
 อ่านได้ร้อยละ 39

4.3 ในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านนี้ ตัวแปรต้นประสบการณ์
 การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้าน มีความสำคัญสูงสุด รองลงไปได้แก่ ลักษณะการซื้อวารสาร
 นิตยสารอ่านในบ้าน และประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางโรงเรียนตามลำดับ โดยมีนัย
 สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4 สมการทำนายนิสัยรักการอ่านในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\begin{aligned} \text{คะแนนนิสัยรักการอ่าน} = & 114.8287 + 1.6127 (\text{ประสบการณ์การส่งเสริมการ} \\ & \text{อ่านจากทางบ้าน} - 3.2172 (\text{รายการโทรทัศน์ที่ชมม} \\ & \text{ากที่สุดประเภทรายการเด็ก และการ์ตูน}) + 3.0509 \\ & (\text{ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสาร อ่านในบ้าน}) + .4214 \\ & (\text{ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากโรงเรียน}) + .2212 \\ & (\text{ปริมาณเวลาที่ต้องช่วยทำงานบ้านต่อสัปดาห์}) + 7.9961 \\ & (\text{รายการโทรทัศน์ที่ชมมามากที่สุด ประเภทรายการข่าวใน} \\ & \text{ประเทศ และต่างประเทศ}) - 2.2754 (\text{เวลาให้บริการ} \\ & \text{ของห้องสมุด แต่ละวัน}) - 5.8372 (\text{อาชีพรับราชการของ} \\ & \text{บิดา}) - 7.2694 (\text{อาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพของบิดา}) - .5430 \\ & (\text{จำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน}) + 3.6718 (\text{รายการ} \\ & \text{โทรทัศน์ที่ชมมามากที่สุด ประเภทรายการเกมส์ แข่งขันตอบ} \\ & \text{ปัญหา}) \end{aligned}$$

5. นิสัยรักการอ่าน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งในกรุงเทพมหานคร มีนิสัยรักการอ่าน โคนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ระดับเฉลี่ยของนิสัยรักการอ่านมีค่าอยู่ระหว่าง 2.77 ถึง 2.84 จากระดับคะแนนเต็ม 5 ซึ่งพิจารณาจากค่าที่ปรากฏนี้ อาจทำให้กล่าวได้ว่า นักเรียนในระดับชั้นนี้ ยังไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่านมากเท่าที่ควร

อภิปรายผล

ในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านนั้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวทำนายนที่ดีที่สุด จากองค์ประกอบทางค่านักเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด ถึงร้อยละ 36 ในขณะที่กลุ่มตัวทำนายจากองค์ประกอบทางสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมทางบ้าน ร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 12 และองค์ประกอบทางค่านโรงเรียน มีกลุ่มตัวทำนายที่อธิบายได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 8 ซึ่งถ้ารวมทั้ง 3 องค์ประกอบเข้าด้วยกันแล้วก็จะอธิบายได้ถึงร้อยละ 56 แต่ผล การวิจัยเมื่อใช้ตัวทำนายที่ดีที่สุดจากทั้ง 3 องค์ประกอบร่วมกัน กลับพบว่าสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 39 เท่านั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คงเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนายด้วยกันเอง จึงทำให้ร้อยละของการอธิบายความแปรปรวนจากทั้ง 3 องค์ประกอบไม่เพิ่มขึ้นสูงมากนัก เพราะมีการอธิบายในส่วนที่ซ้ำซ้อนกันนั่นเอง ด้วยเหตุนี้การคัดเลือกตัวทำนายเข้าสู่สมการถดถอยอาจจะต้องพิจารณาตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์กันสูงก่อนจะทำการวิเคราะห์ โดยอาจจะต้องตัดตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์กันสูงออกไป แล้วใช้ตัวทำนายที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้ามาทดแทน ซึ่งก็อาจจะทำให้การอธิบายความแปรปรวนมีเปอร์เซ็นต์สูงขึ้นได้บ้าง อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในส่วนที่ตัวทำนายจากทั้ง 3 องค์ประกอบไม่สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน จะเห็นว่ามียังอยู่ถึงร้อยละ 61 ซึ่งนับเป็นปริมาณที่ค่อนข้างมาก และแสดงให้เห็นว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่จะสามารถอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้อีก อันเป็นเรื่องที่จะต้องทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัยกันต่อไป

เมื่อพิจารณานำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวทำนายกับนิสัยรักการอ่านจากทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยดูจากค่า β ในสมการถดถอย จะเห็นได้ว่าตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก และมีน้ำหนักของความสัมพันธ์ เรียงจากมากไปน้อย คือ ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสารอ่านในบ้าน ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางโรงเรียน

รายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุดประเภทรายการข่าวในประเทศ และต่างประเทศ ปริมาณเวลาที่
ต้องช่วยทำงานบ้านคือล้างจาน และรายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุดประเภทรายการ เกมล์ แข่งขัน
ทอมนิวทาส ส่วนตัวทนายที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ และมีน้ำหนักของความสัมพันธ์เรียงจากมากไป
น้อย ได้แก่ อาชีพรับราชการของมิกา อาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพของมิกา จำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน
เวลาให้บริการของห้องสมุดในแต่ละวัน และประเภทรายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุดประเภท
การเด็กและการ์ตูน

น้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวทำนายดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาจัด
ลำดับความสำคัญในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน พบว่า ตัวทำนายที่มีความสำคัญ
สูงสุดในการอธิบายความแปรปรวนได้แก่ ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้าน รองลงไป
ได้แก่ ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสารอ่านในบ้าน และประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทาง
โรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ลำดับความสำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก เป็นของตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์
ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่านทั้งสิ้น

เราต่างก็ทราบกันว่า บ้านและครอบครัว เป็นตัวกำหนดแบบแผนพฤติกรรม นิสัยในครัว
เด็กไม่ว่าจะเรื่องใด ย่อมเป็นผลมาจากการอบรมปลูกฝังจากทางบ้านเป็นสำคัญ จึงไม่ใช่เรื่อง
แปลกที่ผลจากการวิจัย ได้ชี้ให้เห็นว่า ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้านมีความ
สำคัญสูงสุดในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน แม้จะเป็นองค์ประกอบที่มาจากตัว
นักเรียน แต่ประสบการณ์ก็ได้รับมาจากทางบ้านเป็นสำคัญ การส่งเสริมการอ่านจึงนับเป็น
หัวใจสำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และควรจะทำอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่อายุยังน้อย
เพราะการสร้างนิสัยจำต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้สามารถ
ยืนยันได้ว่า เด็กที่ได้รับประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้านมากเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะ
เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ดังเช่น งานวิจัยของนโปลิ ที่พบว่า เด็กกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่าน
ได้ดี และชอบอ่านหนังสือ มักจะมาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการอ่านมากที่สุด
(Napoli 1968 :552-557) เช่นเดียวกับงานวิจัยของแมคคาทีย์ และคณะ (Zimet
1972 :21) ที่พบว่า เด็กที่เป็นนักเรียน มักจะเติบโตขึ้นมาในแวดวงหนังสือหรือมาจากครอบครัว
ที่การอ่านเข้าไบบ่มบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันที่บ้าน การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้าน ไม่ว่าจะ
จะเป็นโดยตรง หรือโดยอ้อม จึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสาร อ่านในบ้าน ซึ่งพบว่ามีค่าความสำคัญรองจากประสบการณ์ การส่งเสริมการอ่านจากทางบ้าน ในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน ลักษณะการซื้อนี้ อธิบายได้ว่า ยิ่งบ้านใดมีการซื้อหนังสือประเภทนั้นอ่านเป็นประจำ หรือบ่อยครั้ง ก็พอจะบอกได้ว่าอย่างน้อยบุคคลในบ้านนี้ จะต้องเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเงื่อนไขข้อนี้จะช่วยทำให้เด็ก มีนิสัยรักการอ่านได้ เพราะการได้เห็นคนในบ้านอ่านหนังสือเป็นประจำ น่าจะเป็นแรงกระตุ้น ให้เกิดความสนใจอยากอ่านขึ้นมาบ้างก็เป็นได้ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องคล่องกับงานวิจัยของคุนยิวิจัย ทางสังคมศาสตร์แห่งลาตินอเมริกาที่พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อนิสัยในการอ่าน ได้แก่ การซื้อหนังสือของผู้ใหญ่ในบ้าน และการมีผู้ใหญ่อย่างน้อยหนึ่งคนในบ้านหรือผู้ที่มาเยี่ยม คร่อมครัวเป็นประจำที่ชอบอ่านหนังสือ (สไตเกอร์ 1977:97-98)

ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรที่น่าจะมีอิทธิพล ต่อนิสัยรักการอ่านมากที่สุด แต่จากการวิจัย พบว่า ไม่เป็นเช่นที่ว่า เพียงแต่มีความสำคัญอยู่ใน อันดับสามเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการสอนให้อ่านออกเขียนได้ กับการสอนให้เด็กรักการ อ่าน เป็นคนละเรื่องกัน หน้าที่ของครูมักจะสอนว่ากันไปตามหนังสือ หลักสูตร และมักจะมีการ บังคับเคี่ยวเข็ญให้เด็กอ่านแต่ตำรา หนังสือที่มีใช้ตำราเรียน มักจะถูกห้ามอ่าน ทำให้เด็กไม่สนใจ การอ่าน แต่อย่างไรก็ดี การที่เด็กได้ไปโรงเรียนย่อมทำให้เด็กมีโอกาสอ่านหนังสือได้มาก พัฒนา การถนัดการอ่านของเด็กก็ก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ยิ่งโรงเรียนหรือครู เห็นความสำคัญของการอ่าน และให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง ก็ทำให้เชื่อได้ว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับตลอดระยะเวลาที่ เรียนอยู่ในโรงเรียน จะช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้ไม่มากนักเลย อนึ่ง ตัวแปรในเรื่องเวลา ให้บริการของห้องสมุดในแต่ละวัน ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการอธิบายความ แปรปรวนของนิสัยรักการอ่านอยู่ด้วย แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า การขยายเวลาให้บริการของ ห้องสมุด จะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านได้ เพราะถึงแม้จะขยายเวลาให้มากขึ้นเพียงใด แต่ถ้า โรงเรียนหรือห้องสมุด ยังขาดการส่งเสริมในเรื่องการอ่าน เด็กก็จะไม่สนใจเข้ามาอ่านหนังสือ อยู่ดี ดังนั้นการขยายเวลาจะต้องทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมการอ่าน เป็นต้นว่า การจัดห้องสมุด ให้สะอาด น่าสนใจ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้ามาในห้องสมุด และพบเห็นสิ่งต่าง ๆ การ ประชาสัมพันธ์งานของห้องสมุด ในชั้นเรียน และบริเวณโรงเรียน กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ น่าจะ มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เด็กเข้ามาใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น และเมื่อนั้น การขยายเวลาให้บริการ จะเป็นการส่งเสริมการอ่านได้อีกทางหนึ่ง

การอ่านเป็นกิจกรรมที่ท้อใจใช้เวลา จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่พบว่า ปริมาณเวลาที่คอยช่วยทำงานบ้านคือสัปดาห์ เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีความสำคัญในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์สตัน (Marston 1982 : 1486 - A) ที่พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่างปริมาณเวลาที่ใช้อ่านหนังสือกับปริมาณเวลาที่ใช้ทำกิจกรรมอย่างอื่น ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากลักษณะของงานที่คอยรับผิดชอบของเด็กในกรุงเทพ อาจจะเป็นงานที่ไม่ต้องใช้เวลายาวนานนัก เช่น บั๊กควาก ญู่บ้าน หุงหาอาหาร หรืองานเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งงานเหล่านี้ น่าจะส่งผลกระทบต่อ การอ่านของเด็กได้ค่อนข้างน้อย เพราะทางบ้านของเด็กอาจจัดเวลาให้เด็กทำการบ้าน อ่านหนังสือไว้อย่างพอเพียงแล้ว อย่างไรก็ตาม การกำหนดงานรับผิดชอบให้กับเด็กควรคำนึงถึงลักษณะของเด็กด้วย หากเป็นคนที่ชอบเที่ยว ฟังเพลง หรือชอบดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ ก็ควรให้ม้งานรับผิดชอบมาก ไม่ควรปล่อยให้เด็กมีเวลาว่างมากเกินไป ส่วนเด็กที่สนใจการอ่านอยู่แล้ว ก็ควรให้งานรับผิดชอบน้อยลง เด็กจะได้มีเวลาอ่านหนังสือไ้มากขึ้น

คงได้กล่าวแล้วว่า แม้เด็กมีเวลาว่างมาก ก็เชื่อว่าเด็กอ่านหนังสือไ้มากด้วย เพราะยังมีโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของเด็กไ้มาก ความสัมพันธ์ระหว่างการดูโทรทัศน์กับการอ่านของเด็กเป็นเรื่องที่ยังหาข้อยุติไ้มายาก แม้งานวิจัยของกรมวิชาการหรือของภัทรภู่ที่ได้อ้างถึง จะสรุปว่า เด็กอ่านหนังสือมากขึ้น มีผลมาจากรายการโทรทัศน์ แต่ถาเด็กใช้เวลาดูโทรทัศน์มาก แน่่อนว่า เวลาอ่านหนังสือก็ย่อมลดลงเป็นธรรมดา อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในบรรดาตัวทำนายที่มีความสำคัญในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน มีตัวทำนายที่เกี่ยวข้องกับ ประเภทรายการโทรทัศน์ที่เด็กตอบว่าชอบมากที่สุดถึง 3 รายการ ได้แก่ รายการข่าวในประเทศ และต่างประเทศ รายการเกมส์ แข่งขัน คอบัญหาชิงรางวัล และสุดท้ายไ้ม่แก่รายการเด็กและการ์ตูน โดยสองรายการแรก คงกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน ขณะที่รายการเด็กและการ์ตูนมีความสัมพันธ์ในทางลบที่เป็น เช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก รายการข่าวในประเทศ และต่างประเทศ เป็นรายการเชิงวิชาการ ส่วน รายการเกมส์ แข่งขัน คอบัญหาชิงรางวัล อาจจัดเป็นรายการบันเทิงเชิงวิชาการก็ไ้ม่ เด็กที่ชอบอ่านหนังสือ ซึ่งน่าจะเป็นนักวิชาการอยู่ในตัว จึงชอบดูรายการประเภทนี้และเมื่อคูลแล้ว เกิดความสงสัย ไ้ม่เข้าใจในปัญหา หรือข่าวที่เสนอให้รายละเอียดไ้ม่เพียงพอ ทำให้เด็กต้องไปอ่านค้นคว้าเพิ่มเติม ส่วนรายการเด็กและการ์ตูน มักจะมุ่งให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว เมื่อเด็กคึกคูกการ์ตูนมาก ๆ ก็อาจทำให้อ่านหนังสือน้อยลงได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ปริมาณเวลาที่

ย้อนกลับไปพิจารณาข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่าจากตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 974 คน มีบิดาที่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพเพียง 39 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งนับเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ส่วนเวลาให้บริการของห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าสูงสุด 10 ชั่วโมง ค่าสุด 8 ชั่วโมง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.08 ชั่วโมง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ชั่วโมง เห็นได้ชัดว่าเวลาที่ให้บริการมีความแตกต่างกันน้อย ค่าลักษณะของข้อมูลดังกล่าวเมื่อนำไปวิเคราะห์ อาจทำให้ทิศทางของความสัมพันธ์เบี่ยงเบนไปได้ การที่จะสรุปถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่พิจารณาข้อมูลอื่นประกอบด้วย อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาทบทวนให้ถี่

สำหรับตัวแปรอื่นๆที่นำมาศึกษาและไม่พบว่ามีความสำคัญที่จะสามารถอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้นั้น มิได้หมายความว่า ตัวแปรนั้น ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน แต่อาจเนื่องมาจากความแปรปรวนของตัวแปรดังกล่าว ยังไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้ หรืออธิบายได้ก็แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาในตัวอย่างประชากรมีการผันแปรน้อยมาก อย่างไรก็ตาม หากได้มีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยวิธีอื่น เช่น การวิเคราะห์ตัวประกอบ หรือการวิเคราะห์ในลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นเส้นโค้ง ตัวแปรเหล่านี้อาจมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านก็ได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อค้นพบที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ จะเห็นว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านนั้น มาจากประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน บทบาทของทางบ้านในเรื่องนี้ จึงต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียน จะต้องให้การเอาใจใส่และส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง ยิ่งได้ทราบว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณเองได้รับการส่งเสริมการอ่านจากที่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง (ระดับคะแนนเฉลี่ยของประสบการณ์ที่ได้รับจากที่บ้าน มีค่า 0.91 จากคะแนนเต็ม 2) ยิ่งทำให้มองเห็นและน่าเชื่อใจว่าการส่งเสริมการอ่านจากที่บ้านยังมีน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในวิธีส่งเสริมการอ่านหรือไม่เห็นความสำคัญของการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน อีกทั้งยังนึกว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน แต่ผลจากการวิจัยพอจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้านมีส่วนสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านมากที่สุด จึงใคร่ขอเสนอแนะให้ทางโรงเรียนได้จัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเป็น เรื่องของการส่งเสริมการอ่าน หรือมีทั้งประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อจะได้ตระหนักถึงบทบาท

การส่งเสริมการอ่าน อีกหนึ่งสื่อมวลชนควรเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องนี้เพื่อกระตุ้นถึงบทบาทของทางบ้านให้มากขึ้น

2. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน งบประมาณการส่งเสริมการอ่านตามความคิดเห็นของนักเรียน ยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ระดับเฉลี่ย 1.14 จาก 2) จึงควรให้โรงเรียนแต่ละแห่งเสริมบทบาทของตนเองในเรื่องนี้ให้มากขึ้น โดยวางโครงการระยะยาวตลอดปีการศึกษาที่จะเน้นถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยเฉพาะ เช่น การจัดลิ้นค้ำห้องสมุด จัดตลาดนัดหนังสือราคาถูกที่โรงเรียน จัดให้มีชมรมรักอ่าน เป็นต้น โครงการในลักษณะนี้ควรทำอย่างต่อเนื่องกันไป คำนวณรายภาคในโรงเรียน ควรส่งเสริมการจัดบอร์ดทางวิชาการ ให้ความรู้และชวนให้คิดตามอ่าน สำหรับห้องสมุด ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเปลี่ยนไปทุกเดือน และถ้าเป็นไปได้ การขยายเวลาให้บริการช่วงเช้าก่อนโรงเรียนเข้า และช่วงเย็นหลังเลิกเรียนจะช่วยให้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีเวลาอ่านมากขึ้น สำหรับครู ควรแนะนำหนังสือดีๆ ให้เด็กอ่านเป็นประจำ โดยอาจนำหนังสือของตนมาให้เด็กยืมอ่านบ้าง และถ้ามีมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน ให้นักเรียนช่วยกันหาหนังสือมาไว้ในห้องก็คงจะเป็นการดีไม่น้อย

3. การดูโทรทัศน์กับนิสัยในการอ่าน มีความสัมพันธ์กันอยู่ไม่น้อย ผลการวิจัยเท่าที่ผ่านมาก็พบว่า การดูโทรทัศน์มีส่วนกระตุ้นให้นักเรียนอ่านหนังสือมากขึ้นได้ แม้การวิจัยครั้งนี้พบว่า มีรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบชมมากที่สุดถึง 3 ประเภท ทั้งกล่าวแล้ว ที่เข้าไปมีบทบาทในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นข้อเสนอแนะสำหรับทางบ้านในเรื่องนี้ก็คือ ต้องไม่ปล่อยให้เด็กใช้เวลาอยู่หน้าจอทีวีทั้งวัน แต่พยายามกำหนดเวลาให้ดูเฉพาะลงไป ควรแนะนำให้เด็กติดตามรายการที่มีสาระ ให้ความรู้ เช่น รายการข่าว สารคดี รายการของเด็ก อยู่เป็นประจำ มีใช้ปล่อยให้เด็กตามดูเทพาพยนตร์ ละคร หรือคู่วิดีโอเท่านั้น ทางค่านับผลรายการ ต้องยอมรับว่ารายการสำหรับเด็กหรือรายการที่ส่งเสริมการอ่านยังมีน้อยมากจริงๆ เข้าใจว่าคงหาผู้อุปถัมภ์รายการได้ยาก แม้ผู้ที่มีความสามารถและใจรัก ปรารถนาจะผลิตรายการที่ดีที่มีประโยชน์ มีคุณค่า ประเทืองสติปัญญาให้กับเด็กและเยาวชน ก็คงหาโอกาสได้น้อย ตัวแปรที่สำคัญคือเรื่องผลประโยชน์ ผู้อุปถัมภ์รายการมักจะทำให้ความสำคัญกับรายการที่เป็นที่นิยมของคนดู ยิ่งรายการใดมีการสำรวจออกมาแล้วว่ามีคนชมมากที่สุด รายการนั้นมักจะเป็นที่ต้องการของผู้อุปถัมภ์แม้ราคาโฆษณาในช่วงเวลาของรายการนั้นจะสูงก็ว่าก็ตาม เพราะผลประโยชน์ที่จะได้รับตอบแทนก็คือการขายสินค้าได้เพิ่มขึ้นนั่นเอง และรายการประเภทนี้มักจะเป็นรายการบันเทิง ประเภทละครหรือ

ภาพยนตร์เป็นส่วนใหญ่ รายการที่เป็นสาระ มีประโยชน์สำหรับผู้ซึ่งมีน้อยเพราะขาดผู้ปฏิบัติกันเอง หนึ่ง ทางรัฐบาล ใค้อนุมัติให้เปิดสถานีโทรทัศน์ขึ้นอีกช่องหนึ่ง . . . โดยให้มีรายการประเภทมุ่งให้การ ศึกษา ให้ความรู้ เป็นหลักใหญ่ จึงได้แต่หวังว่ารายการต่างๆสำหรับโทรทัศน์ของใหม่ คงจะเป็น รายการสำหรับเด็กและเยาวชน รายการเพื่อการศึกษา การกีฬา อันจะสามารถช่วยกระตุ้นให้เด็ก อ่านหนังสือได้บ้าง ไม่มากก็น้อย

4. สำหรับภาครัฐบาล การที่จะช่วยส่งเสริมให้คนในประเทศหันมานิยมอ่านหนังสือกัน มากขึ้น ไม่เพียงแต่จะมีโครงการรณรงค์การรู้หนังสือเท่านั้น แต่จะต้องพยายามจัดหาหนังสือที่มีเนื้อหา สาระ มีคุณภาพ ให้ได้อ่านกันอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในเขตชนบท เพราะถ้าเด็กเกิดความอยาก อ่านแต่ไม่มีหนังสือจะอ่าน ก็เห็นที่จะปลุกฝังให้มันนิสัยรักการอ่านได้ยาก สิ่งที่น่าจะทำได้ก็คือการ จัดสรรเงินงบประมาณให้โรงเรียน โดยเฉพาะเงินที่จะซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดควรจัดสรรให้เป็นพิเศษ และเพิ่มให้ทุกปี

5. สำหรับภาคเอกชนนอกจากจะมีการส่งเสริมให้ผลิตหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้นแล้ว ควร ที่จะให้มีการเปิดตลาดหนังสือขึ้นในโรงเรียนบ้าง โดยคัดเลือกหนังสือที่มีคุณค่า ตรงกับความสนใจ และในราคาที่ไม่แพงจนเกินไปนัก มาจำหน่ายให้กับนักเรียนในบริเวณโรงเรียนโดยตรง อาจจะเป็น สัปดาห์ละครั้ง หรือเดือนละครั้งก็ได้ นอกจากนี้ทางสำนักพิมพ์ต่างๆควรให้มีการโฆษณาทางโทรทัศน์ บ้าง โดยอาจจัดเป็นรายการแนะนำหนังสือเด่น ประเภทมียอดจำหน่ายสูงสุด หรือเป็นหนังสือที่ชนะ การประกวด เพื่อเราให้เกิดความสนใจอยากที่จะซื้อหามาอ่าน

6. สำหรับผู้ที่มีความสนใจอยากทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ขอเสนอแนะ ว่า ยังมีตัวแปรที่น่าจะศึกษาอีกมาก เพราะผลการวิจัยที่ผ่านมา ตัวแปรที่น่ามาศึกษาสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้เพียงร้อยละ 39 แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่นๆอีกที่มีความสัมพันธ์ กับนิสัยรักการอ่าน เป็นต้นว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัย ในการอ่านของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะทำการวิจัยให้รู้ชัด เพื่อจะได้ทราบว่าในส่วน ที่ยังอธิบายไม่ได้นั้นมีตัวแปรอะไรอยู่บ้าง ที่จะสามารถช่วยอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่าน ได้เพิ่มขึ้น